

Cohortvruchtbaarheid van niet-westers allochtone vrouwen

Mila van Huis

De vruchtbaarheid van vrouwen van niet-westerse herkomst blijft convergeren naar het niveau van autochtone vrouwen. Het kindertal van de tweede generatie Turkse en Marokkaanse vrouwen is lager dan dat van de eerste generatie, maar nog steeds hoger dan dat van autochtone vrouwen. Vrouwen van Surinaamse en Antilliaanse herkomst van de tweede generatie krijgen gemiddeld evenveel of zelfs minder kinderen dan autochtonen.

1. Inleiding

Er zijn verschillende redenen om het vruchtbaarheidsgedrag van allochtone vrouwen te onderzoeken. Ten eerste is het relevant om te weten welke invloed migratie heeft op de levensloop van de migrant zelf en op die van zijn of haar kinderen. Het krijgen van kinderen is daarbij een belangrijke stap in iemands levensloop. Ten tweede wordt het vruchtbaarheidsgedrag van allochtone vrouwen vaak gezien als een indicator voor de mate waarin allochtonen zich hebben aangepast aan de nieuwe omgeving. Hoe meer het vruchtbaarheidsgedrag van allochtonen lijkt op dat van autochtonen, hoe hoger de mate van integratie is. Ten derde is het onderzoek van belang om prognoses te kunnen maken van de omvang van de tweede generatie.

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat niet-westers allochtone vrouwen in Nederland geleidelijk aan minder kinderen krijgen (De Jong, 2003; Jaarrapport Integratie 2011). Hun vruchtbaarheidscijfers convergeren naar die van autochtone vrouwen. De mate van convergentie hangt zowel af van de herkomstgroepering als van de generatie. De tweede generatie, die in Nederland is geboren, lijkt in haar vruchtbaarheidsgedrag veel meer op autochtone vrouwen dan de eerste generatie. Omdat de tweede generatie een snel groeiende groep is en daardoor een verschuiving in de samenstelling van de groep niet-westerse allochtonen veroorzaakt, is het zeer belangrijk om de trends in vruchtbaarheid van niet-westerse allochtonen en in het bijzonder van de tweede generatie te monitoren. Houdt de convergentie van vruchtbaarheid naar het niveau van autochtonen aan voor de jongere geboortecohorten? En welke ontwikkeling is te zien in het vruchtbaarheidsgedrag van de tweede generatie?

In dit artikel worden deze vragen beantwoord door de cohortvruchtbaarheid van autochtone vrouwen te vergelijken met die van de vier grootste groepen niet-westerse allochtonen in Nederland: Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen/Arubanen. Twee derde van de twee miljoen niet-westerse allochtonen in Nederland behoort tot een van deze vier herkomstgroeperingen. Zowel de allochtonen van de eerste generatie (zelf in het buitenland geboren) als van de tweede generatie (zelf in Nederland, maar minstens één van de ouders in het buitenland geboren) worden onder de loep genomen.

2. Methode

Meestal worden vruchtbaarheidsanalyses gebaseerd op periodegegevens. De bekendste periode vruchtbaarheidsmaat is het totaal leeftijdsspecifiek vruchtbaarheidscijfer (TFR). Op basis van de vruchtbaarheidsgegevens van een bepaald jaar kan met deze maat worden uitgedrukt hoeveel kinderen een vrouw gemiddeld krijgt als de in het betreffende jaar waargenomen leeftijdsspecifieke vruchtbaarheids-

cijfers gedurende haar vruchtbare leeftijdsfase zouden gelden. Het voordeel van het gebruik van periodecijfers is dat de vruchtbaarheidsgegevens van slechts één jaar nodig zijn. In situaties waarin vruchtbaarheidsgedrag van jaar op jaar weinig verandert, geeft de TFR een goede globale beschrijving van ontwikkelingen. Als er echter veel inhaal of uitstel van het krijgen van kinderen plaatsvindt, geeft de TFR een vertekend beeld van vruchtbaarheidsontwikkelingen (Garssen en Nicolaas, 2006).

In dit onderzoek worden cohortvruchtbaarheidscijfers gebruikt. Hiermee is een betere beschrijving van de vruchtbaarheid mogelijk. Voor vrouwen geboren in een bepaalde periode wordt nagegaan hoeveel kinderen ze in de loop van hun leven hebben gekregen, en op welke leeftijd. Een nadeel van cohortcijfers is dat het vruchtbaarheidsgedrag van jonge vrouwen slechts gedeeltelijk kan worden beschreven, omdat de vruchtbaarheid van deze vrouwen nog niet voltooid is. In deze analyse zijn cohortvruchtbaarheidscijfers het meest geschikt om de verschillen in vruchtbaarheid tussen herkomstgroeperingen en generaties te onderzoeken, juist omdat de timing van het kinderen krijgen zeer verschillend is.

De gebruikte cohortvruchtbaarheidsmaten zijn gebaseerd op gegevens uit de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA). Dit register bevat voor iedereen die op 1 januari in Nederland gevestigd is een groot aantal gegevens, zoals geboortedatum, geboorteland, geboorteland van de ouders en geboortedata van de kinderen. De cohortvruchtbaarheid van vrouwen wordt berekend door het aantal kinderen geboren uit deze vrouwen te delen door het totaal aantal vrouwen dat in een bepaald cohort geboren is. Voor dit artikel zijn de gegevens gebruikt van ruim 4,5 miljoen vrouwen, geboren tussen 1945 en 1984, die op 1 januari 2011 in Nederland woonden. De cohorten zijn verdeeld in 5-jaarsgroepen van 500 duizend tot 650 duizend vrouwen.

3. Resultaten

3.1 Ontwikkeling in het aantal niet-westers allochtone vrouwen

In de afgelopen jaren is het aantal vrouwen van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse herkomst in de vruchtbare leeftijden sterk gestegen, terwijl het aantal autochtone vrouwen is afgenomen (tabel 3.1.1). Vooral de tweede generatie in deze groepen groeit sterk. Over enige jaren zullen er meer vrouwen van de tweede dan van de eerste generatie in deze herkomstgroeperingen zijn. Het aandeel autochtone vrouwen binnen de groep vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 49 jaar is de afgelopen vijftien jaar gedaald van 83 naar 75 procent.

3.1.1 Aantal vrouwen van 15–49 jaar naar herkomstgroepering en generatie, 1 januari 1996 en 2011

	Totaal		Eerste generatie		Tweede generatie	
	1996	2011	1996	2011	1996	2011
	<i>x 1 000</i>					
Herkomstgroepering						
Autochtoon	3 332,4	2 896,4				
Westers allochtoon	368,8	393,9	150,0	203,5	218,8	190,4
Niet-westers allochtoon w.o.	326,4	559,1	279,2	372,3	47,2	186,8
Turkije	72,5	115,8	61,9	68,1	10,7	47,7
Marokko	54,6	97,2	47,8	57,6	6,8	39,7
Suriname	88,6	104,6	73,2	57,4	15,4	47,2
Ned. Antillen en Aruba	26,3	41,6	21,0	26,8	5,3	14,7
Totaal	4 027,6	3 849,4	429,2	575,8	266,0	377,2

Bron: CBS.

3.2 Leeftijd bij geboorte eerste kind

Niet-westers allochtone vrouwen worden gemiddeld eerder moeder dan autochtone vrouwen. Turkse vrouwen zijn gemiddeld het jongst. In de loop der tijd zijn de verschillen groter geworden, doordat autochtone vrouwen het moederschap veel sterker hebben uitgesteld dan niet-westers allochtone vrouwen. In de generatie 1945–1949 waren Turkse vrouwen gemiddeld bijna 3 jaar ouder dan autochtone vrouwen toen ze hun eerste kind kregen. In de jongste generatie (1970–1974) is het verschil opgelopen tot ruim 6 jaar.

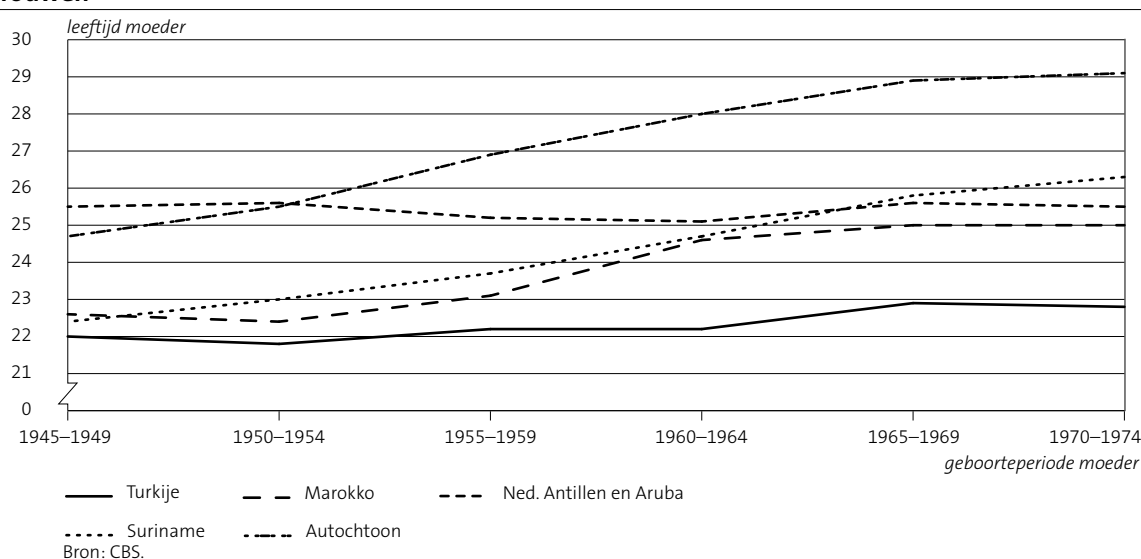
Autochtone vrouwen geboren in de periode 1945–1949, kregen hun eerste kind op gemiddeld 24,7-jarige leeftijd. In de daarop volgende cohorten is dit gestegen tot 29,1 jaar bij vrouwen geboren in 1970–1974. Dit gemiddelde zal nog iets toenemen, omdat sommige kinderloze vrouwen in dit jongste cohort alsnog een kind zullen krijgen. Ook vrouwen van Marokkaanse en Surinaamse herkomst hebben het moederschap uitgesteld, maar minder dan autochtonen: Vrouwen uit 1970–1974 krijgen hun eerste kind nog steeds drie tot vier jaar eerder dan autochtone vrouwen. De gemiddelde leeftijd waarop Marokkaanse vrouwen moeder werden is opgelopen van 22,6 in het oudste, naar 25,0 in het jongste cohort. Bij Surinaamse

3.2.1 Gemiddelde leeftijd bij geboorte van het eerste kind van niet-westers allochtone en autochtone vrouwen

	Autochtoon	Turkije	Marokko	Suriname	Ned. Antillen en Aruba
Geboorteperiode vrouw					
1945–1949	24,7	22,0	22,6	22,4	25,5
1950–1954	25,5	21,8	22,4	23,0	25,6
1955–1959	26,9	22,2	23,1	23,7	25,2
1960–1964	28,0	22,2	24,6	24,7	25,1
1965–1969	28,9	22,9	25,0	25,8	25,6
1970–1974	29,1	22,8	25,0	26,3	25,5

Bron: CBS.

3.2.2 Gemiddelde leeftijd bij geboorte van het eerste kind van niet-westers allochtone en autochtone vrouwen

vrouwen steeg de leeftijd van 22,4 naar 26,3 jaar. Bij Antilliaanse en Turkse vrouwen is weinig tot geen uitstel te zien. Het jongste cohort Antilliaanse vrouwen krijgt gemiddeld op 25,5-jarige leeftijd haar eerste kind, Turkse vrouwen zijn gemiddeld 22,8 jaar oud.

3.3 Kinderloosheid

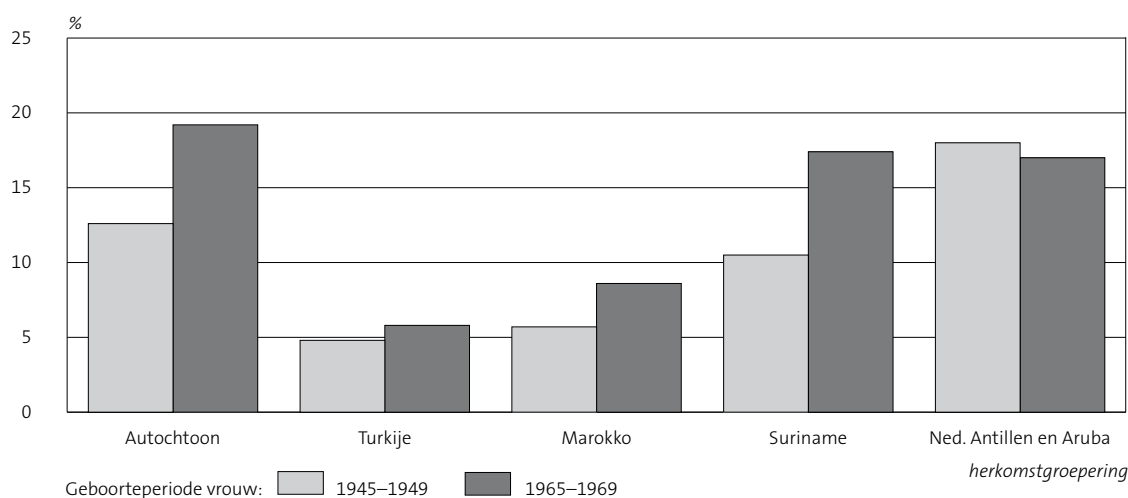
Het aandeel vrouwen van Turkse en Marokkaanse herkomst dat kinderloos blijft is veel lager dan dat van autochtone vrouwen. Bijna 6 procent van de Turkse en bijna 9 procent van de Marokkaanse vrouwen geboren tussen 1965 en 1969 heeft geen kinderen gekregen (*grafiek 3.3.2, tabel 3.3.1*). Bij de Surinaamse en Antilliaanse vrouwen is dat aandeel met 17 procent beduidend hoger. Autochtone vrouwen van die generatie tellen met 19 procent het hoogste aandeel kinderlozen. De jongste vrouwen uit het cohort 1965–1969 waren op 1 januari 2011 41 jaar en zullen bijna allemaal hun vruchtbaarheid voltooid hebben. Het cohort 1970–1974 telt 22 procent kinderloze autochtone vrouwen, maar dit aandeel kan nog licht dalen doordat deze vrouwen nog kinderen kunnen krijgen.

3.3.1 Aandeel kinderloze niet-westers allochtone en autochtone vrouwen

Geboorteperiode vrouw	Leeftijd bij waarneming	herkomstgroep				
		Autochtoon	Turkije	Marokko	Suriname	Ned. Antillen en Aruba
		%				
1945–1949	61–65 jaar	12,6	4,8	5,7	10,5	18,0
1950–1954	56–60 jaar	15,8	5,2	6,5	11,4	16,8
1955–1959	51–55 jaar	17,9	5,9	9,0	13,0	14,9
1960–1964	46–50 jaar	18,8	5,3	9,7	14,5	14,9
1965–1969	41–45 jaar	19,2	5,8	8,6	17,4	17,0
1970–1974	36–40 jaar	21,8	7,9	10,7	21,8	20,6

Bron: CBS.

3.3.2 Aandeel kinderloze niet-westers allochtone en autochtone vrouwen

Bron: CBS.

Het aandeel kinderloze autochtone en Surinaamse vrouwen van de generatie 1965–1969 ligt aanzienlijk hoger dan bij de generatie 1945–1949. Het aandeel kinderloze Marokkaanse vrouwen is licht gestegen, dat van Turkse vrouwen is minimaal toegenomen. Door deze uiteenlopende ontwikkelingen zijn de verschillen in kinderloosheid tussen de Turkse en Marokkaanse enerzijds en de overige onderzochte vrouwen anderzijds, in de loop der tijd groter geworden.

3.4 Gemiddeld kindertal

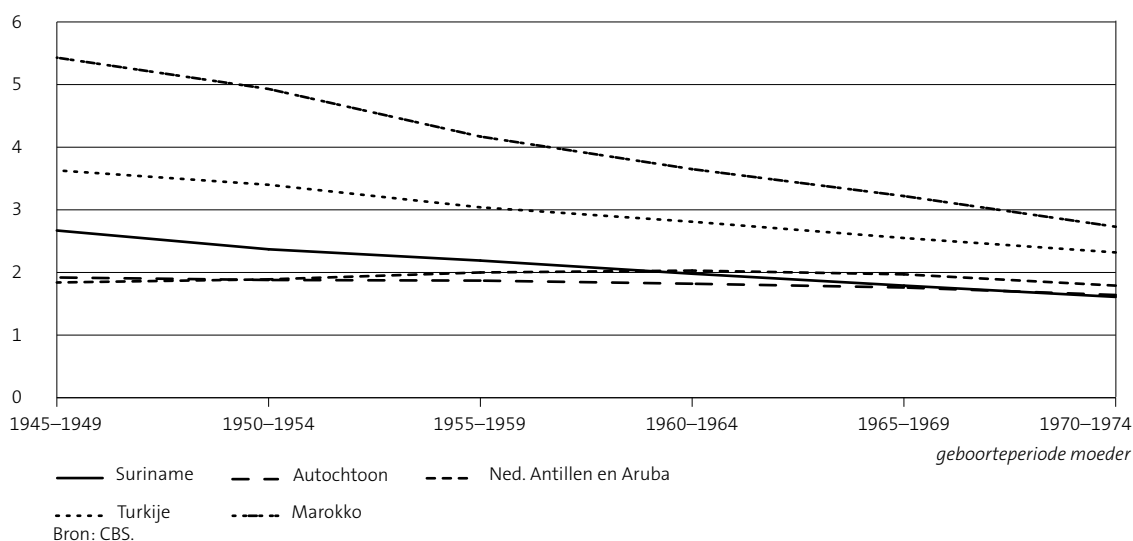
Mede door de toename van het aandeel vrouwen dat kinderloos blijft, is het gemiddelde kindertal van autochtone vrouwen in de loop der tijd gedaald. Autochtone vrouwen uit cohort 1945–1949 kregen gemiddeld 1,92 kinderen, die uit cohort 1965–1969 kregen er met 1,76 gemiddeld iets minder (*tabel 3.4.1, grafiek 3.4.2*). De daling in kindertal is bij niet-westers allochtonen, met uitzondering van vrouwen van Antilliaanse herkomst, veel sterker. Hierbij is vooral het afgenomen aantal kinderen per moeder van invloed geweest. Door de sterkere daling bij niet-westers allochtone vrouwen zijn de verschillen in

3.4.1 Gemiddeld kindertal van niet-westers allochtone en autochtone vrouwen

	Autochtoon	Turkije	Marokko	Suriname	Ned. Antillen en Aruba
Geboorteperiode vrouw					
1945–1949	1,92	3,63	5,43	2,67	1,84
1950–1954	1,88	3,40	4,93	2,37	1,89
1955–1959	1,87	3,04	4,17	2,19	2,00
1960–1964	1,82	2,81	3,65	1,98	2,03
1965–1969	1,76	2,55	3,22	1,79	1,97
1970–1974	1,64	2,32	2,73	1,61	1,79

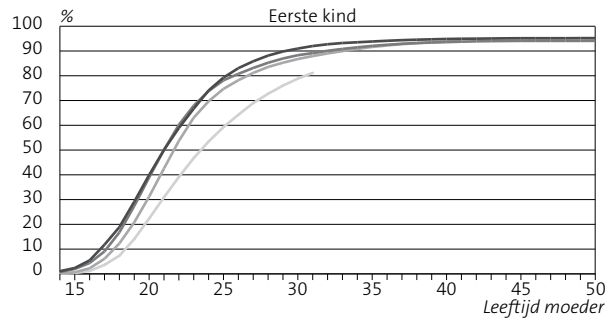
Bron: CBS.

3.4.2 Gemiddeld kindertal van niet-westers allochtone en autochtone vrouwen

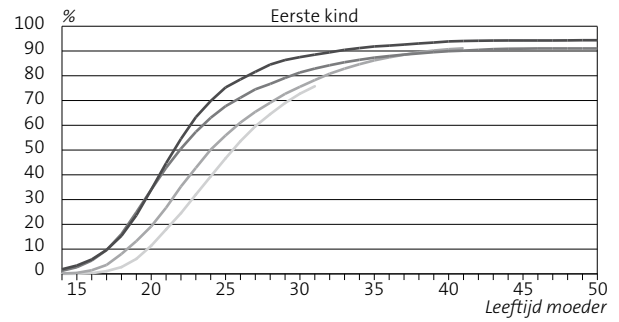
3.4.3 Aandeel Turkse en Marokkaanse vrouwen met kinderen

Turkse vrouwen

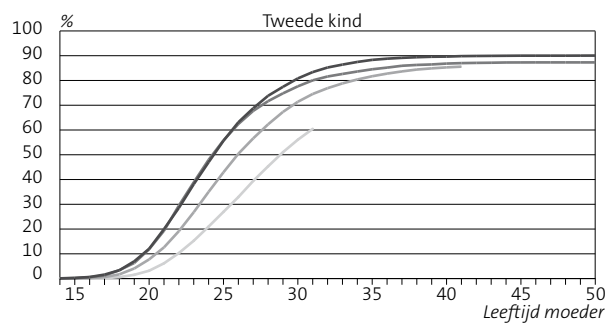

Bron: CBS

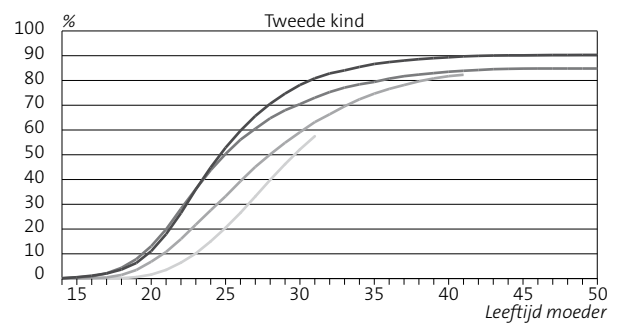
Marokkaanse vrouwen

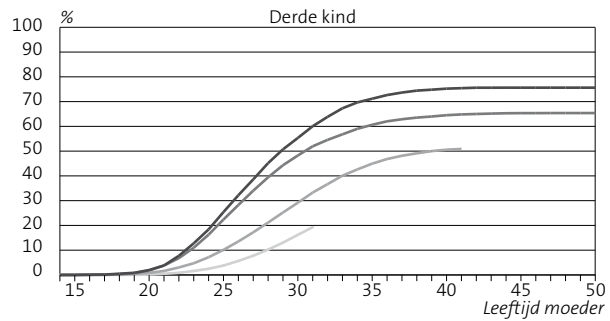
Bron: CBS

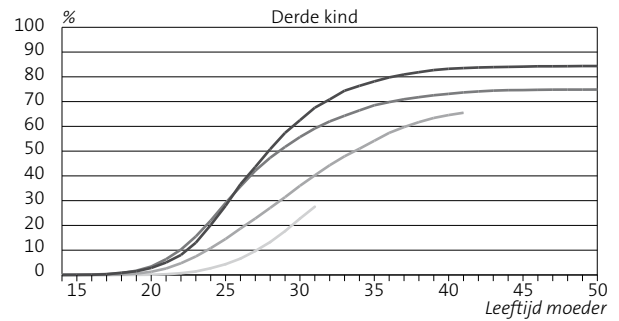
Bron: CBS

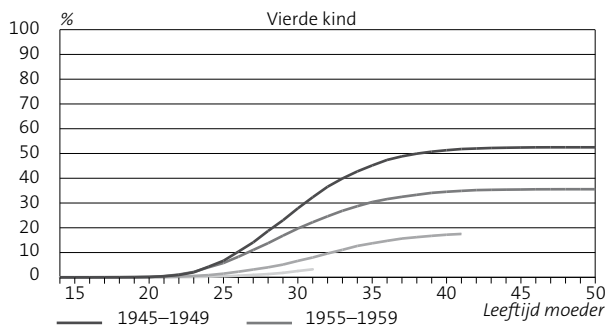
Bron: CBS

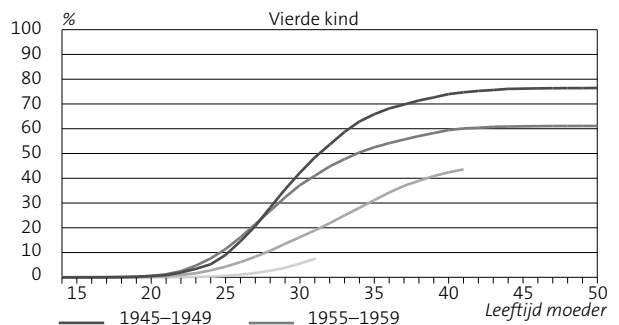
Bron: CBS

Bron: CBS

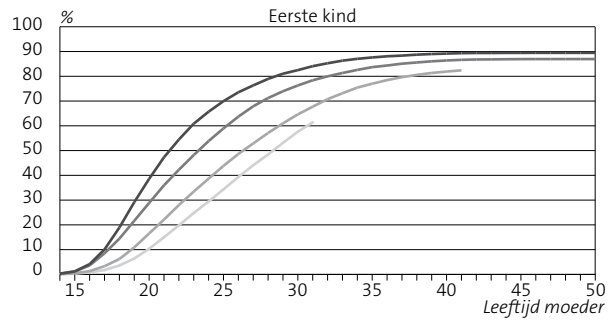
Bron: CBS

Bron: CBS

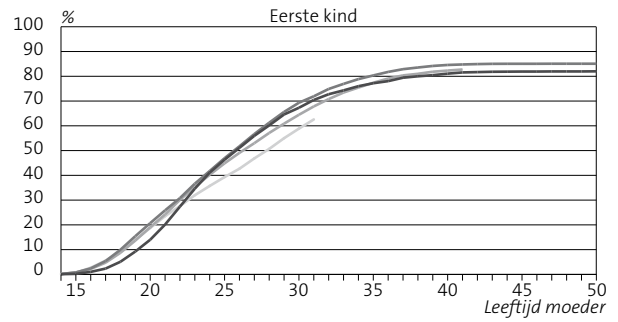
3.4.4 Aandeel Surinaamse en Antilliaanse vrouwen met kinderen

Surinaamse vrouwen

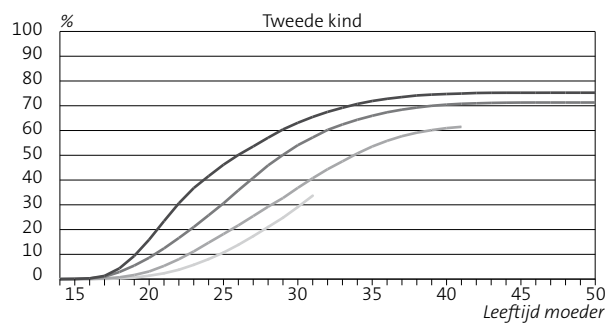

Bron: CBS

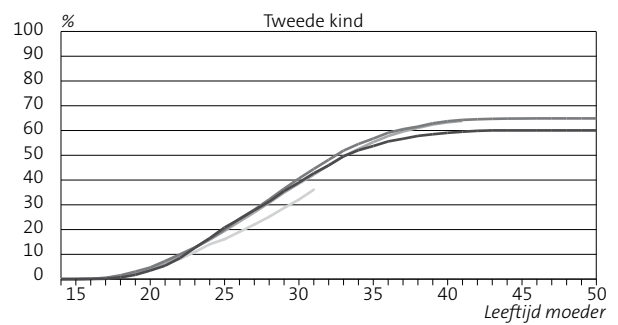
Antilliaanse vrouwen

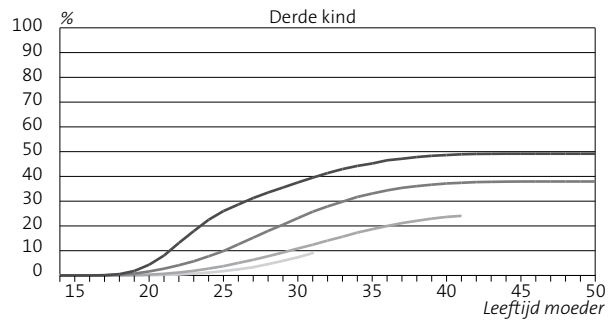
Bron: CBS

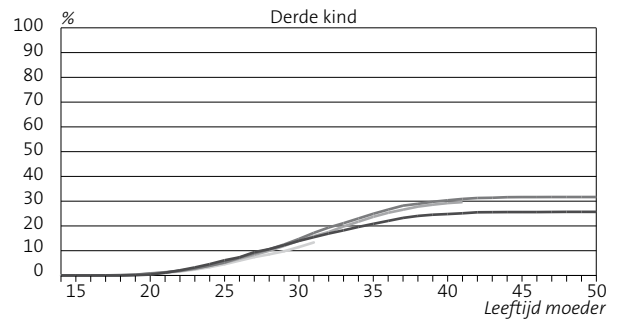
Bron: CBS

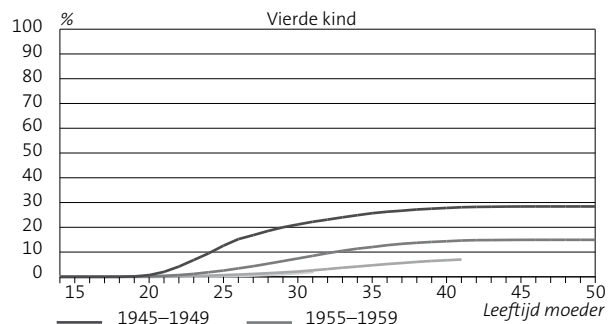
Bron: CBS

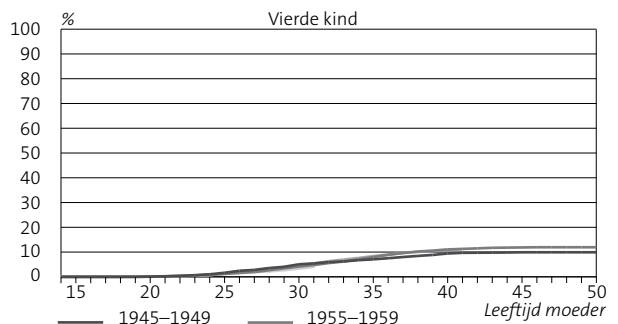
Bron: CBS

Bron: CBS

Bron: CBS

Bron: CBS

kindertal met autochtone vrouwen afgenomen. In de generatie 1945–1949 hebben Marokkaanse vrouwen met gemiddeld 5,4 de meeste kinderen gekregen, gevolgd door Turkse vrouwen met 3,6. In de generatie 1965–1969 ligt dat gemiddelde met 3,2 respectievelijk 2,6 aanzienlijk lager en dichter bij het gemiddelde van autochtone vrouwen. Surinaamse vrouwen van die generatie hebben ongeveer evenveel, Antilliaanse vrouwen iets meer kinderen dan autochtonen.

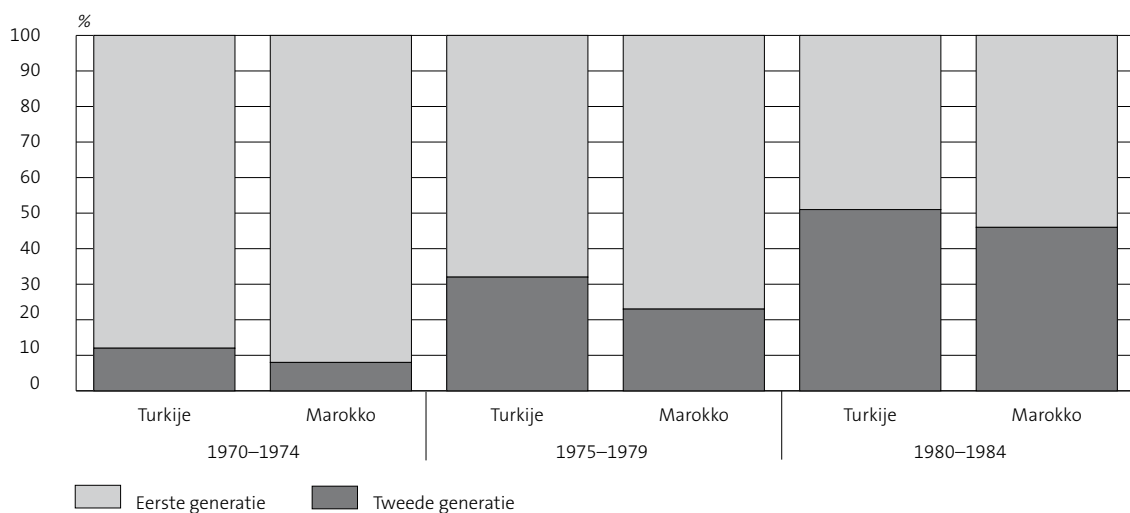
De afname van het gemiddelde kindertal van vrouwen van Turkse en Marokkaanse herkomst komt vooral doordat zij minder vaak een derde of vierde kind krijgen. Ongeveer 5 procent van de Turkse vrouwen en 9 procent van de Marokkaanse vrouwen blijft kinderloos, dus bijna alle Turkse en Marokkaanse vrouwen worden moeder. Ook krijgt 85 tot 90 procent een tweede kind. Het percentage vrouwen dat een derde of vierde kind krijgt is in de loop der tijd echter sterk gedaald (*grafiek 3.4.3*). Zo kreeg ruim de helft van de Turkse vrouwen uit 1945–1949 een vierde kind, en nog maar 18 procent van de twintig jaar later geboren vrouwen. Bij Marokkaanse vrouwen nam het aandeel vrouwen met een vierde kind af van drie kwart naar iets meer dan 40 procent. Ter vergelijking: bij de autochtone vrouwen ligt het percentage vrouwen dat een vierde kind krijgt voor alle geboortegeneraties iets boven de 5 procent.

Ook de jongere cohorten Surinaamse vrouwen krijgen minder vaak een derde of een vierde kind. Daarnaast is bij vrouwen van Surinaamse herkomst, net als bij autochtone vrouwen, het aandeel kinderlozen sterk gestegen. Hierdoor is het gemiddelde kindertal van Surinaamse vrouwen de afgelopen tijd gedaald (*grafiek 3.4.4*). Opvallend is dat het gemiddelde kindertal van Antilliaanse vrouwen redelijk stabiel is gebleven. Antilliaanse vrouwen zijn vaker kinderloos dan de andere herkomstgroeperingen, en relatief weinig vrouwen krijgen een tweede kind: van het Antilliaanse cohort 1945–1949 heeft slechts 60 procent een tweede kind gekregen, tegen 73 procent van de autochtonen van die generatie.

3.5 Tweede generatie

In de vorige paragrafen is vooral gekeken naar het vruchtbaarheidsgedrag van min of meer voltooide cohorten. Hierbij zijn de eerste en tweede generatie vrouwen bij elkaar genomen, maar juist deze oudere cohorten worden gedomineerd door vrouwen van de eerste generatie. Omdat de tweede generatie in de

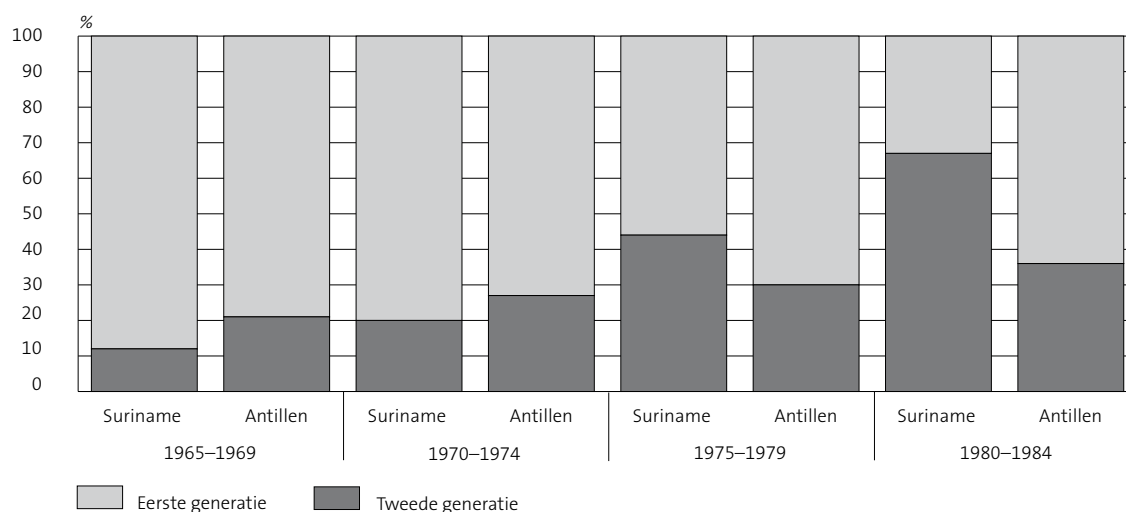
3.5.1 Aandeel eerste en tweede generatie Turkse en Marokkaanse vrouwen per geboortecohort

Bron: CBS.

jongere cohorten een steeds groter aandeel krijgt, is de ontwikkeling van de vruchtbaarheid van deze generaties het interessantst. Zo is de tweede generatie Turkse en Marokkaanse vrouwen nu nog heel jong, pas vanaf geboortecohort 1970–1974 zijn er meer dan duizend vrouwen van de tweede generatie in ieder cohort. De groep groeit echter sterk: van de vrouwen die tien jaar later zijn geboren behoort ongeveer de helft tot de tweede generatie (*grafiek 3.5.1*). De tweede generatie Surinamers en Antillianen is een iets oudere groep dan de tweede generatie Turkse en Marokkaanse vrouwen. Dit komt omdat Surinamers en Antillianen al eerder naar Nederland migreerden en dus al langere tijd in Nederland zijn dan Turken en Marokkanen. Hun kinderen (de tweede generatie) zijn daarom ouder dan die van Turkse en Marokkaanse immigranten. Al vanaf geboortecohort 1965–1969 is er sprake van een substantiële groep tweede generatie Surinaamse en Antilliaanse vrouwen. Van de vrouwen van Surinaamse herkomst die zijn geboren tussen 1980 en 1984 is ongeveer twee derde van de tweede generatie. Voor de Antilliaanse vrouwen ligt dit aandeel een stuk lager: ruim een derde is van de tweede generatie (*grafiek 3.5.2*).

3.5.2 Aandeel eerste en tweede generatie Surinaamse en Antilliaanse vrouwen per geboortecohort

Bron: CBS.

Bij de onderzochte niet-westers allochtone vrouwen is de tweede generatie vaker kinderloos dan de eerste generatie. Het aandeel kinderloze Surinaamse en Antilliaanse vrouwen van de tweede generatie overtreft zelfs dat van autochtonen. Bij Turkse vrouwen is ook de tweede generatie minder vaak kinderloos dan autochtone vrouwen. Het aandeel kinderloze Marokkaanse vrouwen van de tweede generatie lijkt sterk op dat bij autochtone vrouwen (*tabel 3.5.3*).

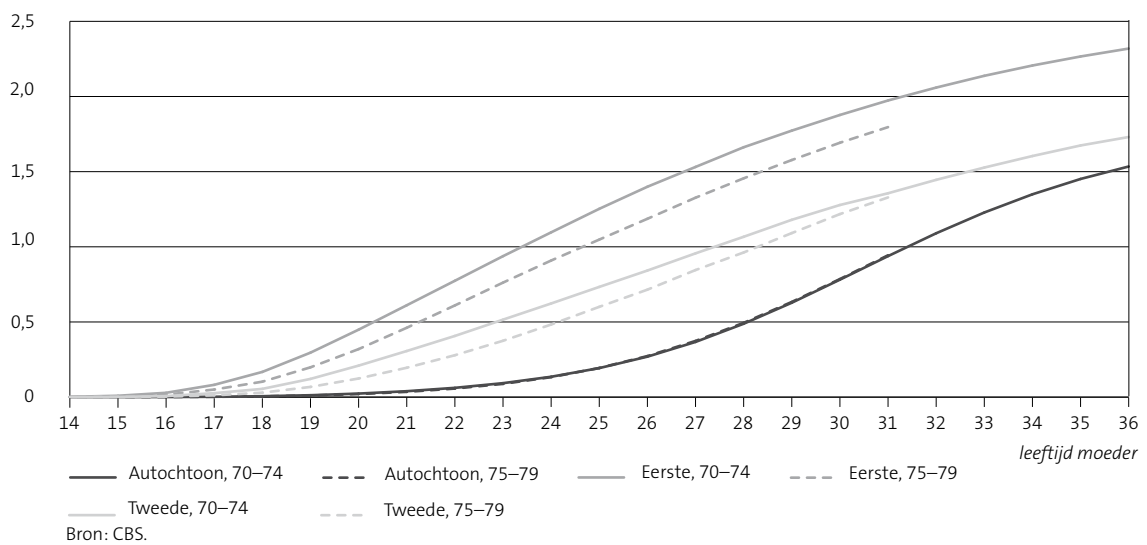
3.5.3 Aandeel kinderloze niet-westers allochtone en autochtone vrouwen per generatie

Geboorteperiode vrouw	Leeftijd bij waarneming	%	Turkije		Marokko		Suriname		Ned. Antillen en Aruba		Autochtoon
			1e gen.	2e gen.	1e gen.	2e gen.	1e gen.	2e gen.	1e gen.	2e gen.	
1965–1969	41–45 jaar		7	17	10	21	16	25	15	23	19
1970–1974	36–40 jaar						20	27	18	29	22
1975–1979	31–35 jaar		12	24	16	33	29	37	28	42	34
1980–1984	26–30 jaar		26	45	30	53	50	56	45	64	65

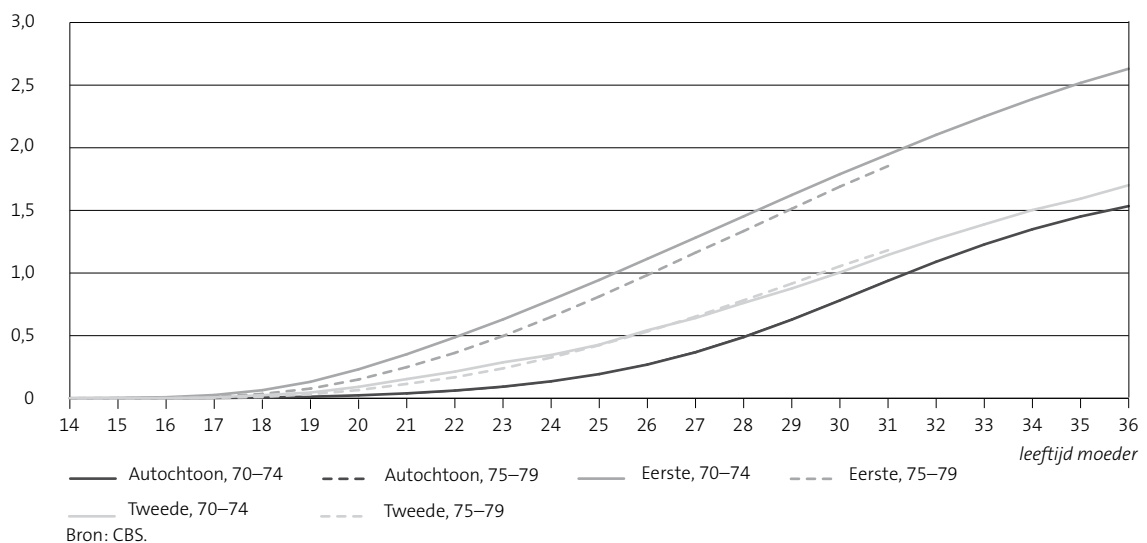
Bron: CBS

Het gemiddelde kindertal van de tweede generatie Turkse en Marokkaanse vrouwen convergeert duidelijk naar dat van autochtone vrouwen, maar ligt nog er nog wel boven. Op 36-jarige leeftijd hebben vrouwen van Turkse herkomst van de tweede generatie (geboren tussen 1970 en 1974) gemiddeld 1,7 kinderen. Dit ligt veel dichterbij de 1,5 kinderen van autochtonen dan bij het gemiddelde van 2,3 van de eerste generatie (grafiek 3.5.4). De nog jongere cohorten Turkse vrouwen van beide generaties stellen het kinderen krijgen uit. Dit in tegenstelling tot de autochtone vrouwen bij wie de gemiddelde leeftijd waarop ze het eerste kind krijgen gelijk blijft. Dat neemt niet weg dat Turkse vrouwen nog steeds op jongere leeftijd kinderen krijgen dan autochtone vrouwen. Het lijkt erop dat het gemiddelde kindertal van vooral de eerste generatie Turkse vrouwen nog zal dalen.

3.5.4 Eerste en tweede generatie Turkse vrouwen naar gemiddeld gerealiseerd kindertal

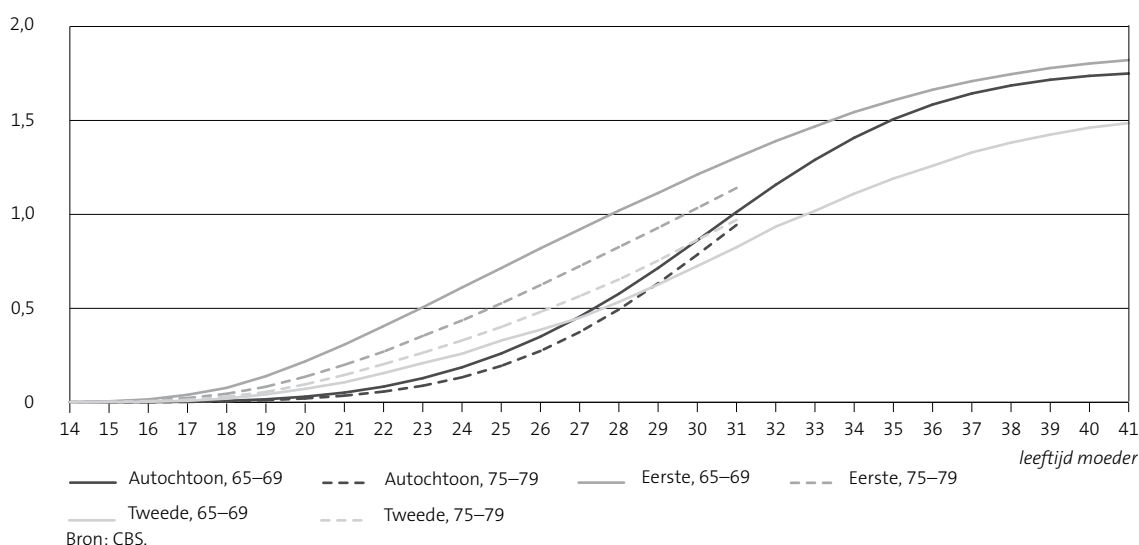
3.5.5 Eerste en tweede generatie Marokkaanse vrouwen naar gemiddeld gerealiseerd kindertal

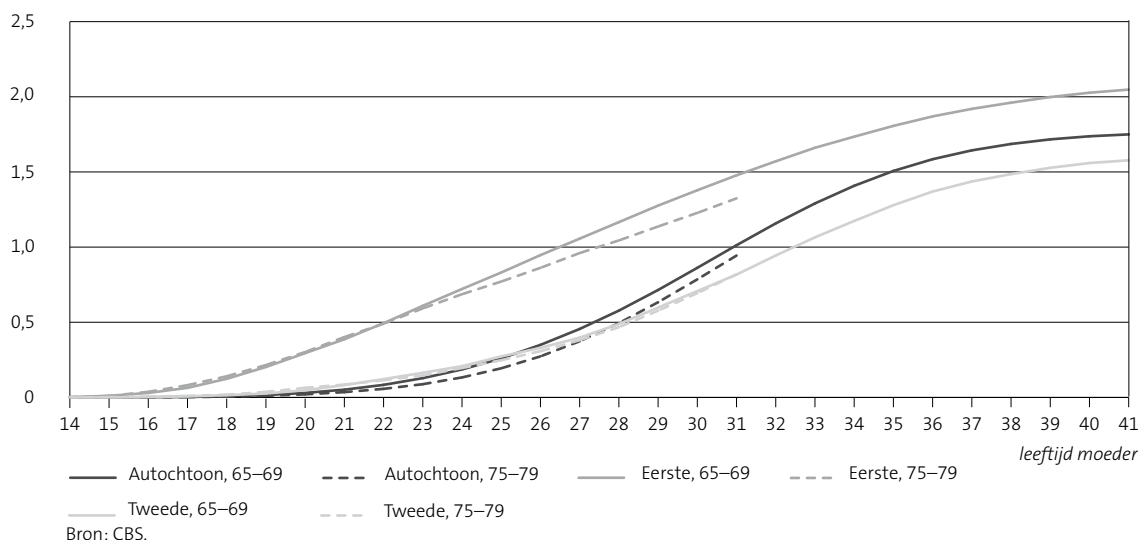
Voor de Marokkaanse vrouwen geldt nog sterker dan voor Turkse vrouwen dat het gemiddelde kindertal van de tweede generatie veel dichterbij dat van autochtone vrouwen ligt dan bij dat van de eerste generatie. De tweede generatie geboren tussen 1970 en 1974 heeft op 36-jarige leeftijd gemiddeld 1,7 kinderen, de eerste generatie 2,6 (grafiek 3.5.5). Net als autochtonen stellen de jongste cohorten Marokkaanse vrouwen van de tweede generatie het kinderen krijgen niet verder uit. Het leeftijds patroon bij autochtone en Marokkaanse vrouwen verschilt echter: vrouwen van Marokkaanse herkomst worden op jongere leeftijd moeder dan autochtone vrouwen. Dit is ook te zien aan de kinderloosheidcijfers van cohort 1980–1984 (vrouwen tussen de 26 en 30 jaar). Van de tweede generatie Marokkaanse vrouwen is 53 procent kinderloos, van de autochtone vrouwen 65 procent (tabel 3.5.3).

De jongere geboortecohorten Turkse en Marokkaanse vrouwen van beide generaties hebben dus nog steeds een hoger kindertal dan autochtone vrouwen. Bij vrouwen van Surinaamse en Antilliaanse herkomst geldt dat alleen voor de eerste generatie, de tweede generatie krijgt minder kinderen dan autochtone vrouwen. Dat geldt voor cohort 1965–1969. Eerste generatie Surinaamse vrouwen van dat cohort hebben op 41-jarige leeftijd gemiddeld 1,82 kinderen, autochtone vrouwen 1,75 en tweede generatie vrouwen 1,49 kinderen (grafiek 3.5.6). Dit verschil tussen de eerste en de tweede generatie hangt mede samen met het verschil in kinderloosheid. In het tien jaar jongere cohort (1975–1979) krijgen eerste generatie Surinaamse vrouwen hun eerste kind later en zorgt dit uitstel voor een lager gemiddeld kindertal dan in cohort 1965–1969. Bij de tweede generatie zien we juist het tegenovergestelde: vrouwen uit 1975–1979 krijgen eerder kinderen en het gemiddelde kindertal is hoger. De verschillen in gerealiseerd kindertal tussen de eerste en tweede generatie en autochtone vrouwen worden hierdoor kleiner. Op 31-jarige leeftijd hebben eerste generatie Surinaamse vrouwen geboren tussen 1975 en 1979 gemiddeld 1,14 kinderen, de tweede generatie en autochtone vrouwen hebben er gemiddeld 0,97. Bij Antilliaanse vrouwen is de ontwikkeling vergelijkbaar met die bij Surinaamse vrouwen. De leeftijdscourves van gerealiseerd kindertal van autochtone vrouwen lopen tussen die van de eerste en die van de tweede generatie in. Antilliaanse vrouwen uit 1965–1969 van de eerste generatie hebben op 41-jarige leeftijd gemiddeld 2,1 kinderen, autochtone vrouwen 1,75 en de tweede generatie heeft 1,6 kinderen. De eerste generatie krijgt op jongere leeftijd kinderen dan de autochtone vrouwen en de tweede generatie. In het tien jaar jongere cohort (1975–1979) ligt het gemiddelde gerealiseerde kindertal van de eerste generatie Antilliaanse vrouwen lager en is dat van de tweede generatie vrijwel gelijk gebleven (grafiek 3.5.7).

3.5.6 Eerste en tweede generatie Surinaamse vrouwen naar gemiddeld gerealiseerd kindertal

3.5.7 Eerste en tweede generatie Antilliaanse vrouwen naar gemiddeld gerealiseerd kindertal

4. Conclusie

Niet-westers allochtone vrouwen uit de vier grootste herkomstgroeperingen worden gemiddeld jonger moeder dan autochtone vrouwen. Dat geldt voor beide generaties, behalve de tweede generatie Antilliaanse vrouwen. Het leeftijdsverschil is in de loop der tijd groter geworden doordat autochtonen het moederschap het meest hebben uitgesteld. Desondanks blijft de vruchtbaarheid van niet-westerse allochtonen convergeren naar het niveau van autochtone vrouwen. Dat komt vooral doordat minder niet-westerse vrouwen een derde of vierde kind krijgen. Ook de stijging van het aandeel kinderloze Surinaamse en in mindere mate Marokkaanse vrouwen speelt hierbij een rol.

De cohortvruchtbaarheid van de jongste (min of meer voltooide) cohorten Surinaamse en Antilliaanse vrouwen is gelijk aan die van autochtone vrouwen, die van de jongste cohorten Turkse en Marokkaanse vrouwen nadert dat niveau.

De tweede generatie heeft een lagere vruchtbaarheid dan de eerste generatie. De vruchtbaarheid van de Turkse en Marokkaanse tweede generatie ligt nog steeds boven het niveau van autochtone vrouwen, die van de Surinaamse en Antilliaanse tweede generatie is lager. Het gemiddelde kindertal van jongere cohorten van de tweede generatie lijkt te convergeren naar het kindertal van autochtone vrouwen. In de jongere cohorten is het gemiddelde kindertal van de tweede generatie Turkse vrouwen gedaald en dat van Marokkaanse vrouwen constant gebleven.

Literatuur

Garssen, J en H. Nicolaas, 2006, Recente trends in de vruchtbaarheid van niet-westers allochtone vrouwen. *Bevolkingstrends* 54(1), blz.15–31.

SCP, 2011, Jaarrapport Integratie 2011. Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag

Jong, A. de, 2003, Demografie van vijf niet-westerse herkomstgroepen vanaf 1972. *Bevolkingstrends* 51(3), blz. 54–60.

Verklaring van tekens

.	gegevens ontbreken
*	voorlopig cijfer
**	nader voorlopig cijfer
x	geheim
–	nihil
–	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen

2012–2013	2012 tot en met 2013
2012/2013	het gemiddelde over de jaren 2012 tot en met 2013
2012/'13	oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2012 en eindigend in 2013
2010/'11–	
2012/'13	oogstjaar, boekjaar enz., 2010/'11 tot en met 2012/'13

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Den Haag/Heerlen, 2013.
Verveelvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.